

Prefigované tvary sloves anglického původu v jazyce mladé generace

Keywords: prefix, prefixal derivative, verb, verb class, native equivalent, meaning modification

Klíčová slova: prefix, prefixální derivát, sloveso, slovesná třída, domácí ekvivalent, významová modifikace

Abstract

The text deals with the analysis of the current occurrence and ways of using prefixed verbs formed from word bases borrowed from English in the communication of members of the young generation. A total of 441 prefixal derivatives formed from 125 verb bases, distinguished on the basis of the degree of graphic adaptation, are divided in the text both according to their classification into verb classes based on stem-forming suffixes, and above all according to the native and borrowed prefixes used. In addition to their morphological-semantic characteristics, corresponding Czech equivalents and examples of usage are attached to the individual prefixed forms, and the variability of prefixes and the semantic modification of the verbs formed by them are discussed in particular.

Text se zabývá analýzou aktuálního výskytu a způsobů užívání prefigovaných sloves tvořených od základů slov přejatých z angličtiny v komunikaci příslušníků mladé generace. Celkem 441 prefixálních derivátů utvořených od 125 slovesných základů, rozlišených na základě míry grafické adaptace, je v textu rozděleno jak dle zařazení do slovesných tříd na základě kmenotvorných sufixů, tak především podle užitých prefixů domácích i přejatých. K jednotlivým prefigovaným tvarům jsou vedle jejich morfologicko-sémantické charakteristiky připojeny odpovídající české ekvivalenty a příklady užití a diskutována je zejména variantnost prefixů a významové modifikace jimi tvořených sloves.

0. Úvod

Jedním ze základních způsobů začleňování cizojazyčných přejímek do české slovní zásoby je tvoření verbálních derivátů pomocí morfologicko-slovotvorných formantů přiřazujících slovesa k příslušným konjugačním paradigmátům. Slovesa utvořená od přejatých základů mohou být vnímána jako obouvidová, resp. vidově nevyhraněná, neurčitá, vágní a mají charakter sloves jak nedokonavých, tak (byť méně výrazně) dokonavých. S postupnou adaptací se u nich projevuje tendence dotvářet explicitně dokonavé protějšky sekundární prefixací s využitím předpon typicky užívaných u sloves domácích, resp. starších přejímek. Součástí tvoření některých perfektivních tvarů pak bývá také reflexivizace pomocí morfémů *se* nebo *si* (srov. také Komárek a kol. 1986, s. 463; Rusínová 2001, s. 219; Svobodová 2007, s. 70–73).

Text je zaměřen na analýzu aktuálního stavu užívání prefixálních derivátů sloves, jež vznikla morfologickou adaptací slovotvorných, resp. tvarotvorných základů anglických, příp. v širším pojetí cizojazyčných („evropských kulturních“, srov. Bláha 2010, s. 12), mezi jejichž užíváním a současnými vlivy angličtiny lze spatřovat souvislost. Výchozí materiál představují slovesa, která na základě přesně specifikovaného zadání¹ uvedlo celkem 209 studentů Pedagogické fakulty Ostravské univerzity. Celkově bylo touto cestou získáno 500 sloves, jejichž tvarotvornými základy v češtině jsou jak anglické základy ve tvaru slovesných infinitivů (příp. substantiv či adjektiv v rámci slovnědruhových transpozic), tak také další anglické slovesné tvary, např.

¹ Studenti měli vypsát alespoň 15 sloves anglického původu, jež sami užívají nebo se s nimi setkávají ve svém okolí, a to včetně případných variantních formálních podob grafických či morfologických, významů v češtině a příkladů užití. Přestože se v získaném materiálu objevovaly i opisné tvary typu *dát lajk* nebo původní neohobné tvary anglických sloves, do samotného výzkumu byla zahrnuta jen slovesa přizpůsobená českému morfologickému systému, tj. konjugovatelná, zahrnující tvarotvorné sufixy, dle nichž řadíme tyto verbální tvary do příslušných slovesných tříd.

původní anglické préteritum (*forgot – forgotnout*) nebo přítomný participium/gerundium² (*peeling, networking – peelingovat, networkin-govat*), tvary derivovaných substantiv (*influencer – influencerovat*), v omezené míře i zkratky (*AFK – away from keyboard – afkovat*) apod.

1. Klasifikace sloves na základě grafické adaptace

Tato slovesa lze rozdělit dle míry jejich grafické adaptace na 4 základní typy:

1. tvary neadaptované, zachovávající původní tvar anglického infinitivu (příp. jiného tvaru slovesa nebo jiného slova), a to včetně tvarů zakončených na tzv. „mute“, tj. „němé“, nevyslovované *-e* nebo jiný vokální grafém, typicky *-y*, k nimž jsou připojovány české kmenotvorné sufixy;
2. tvary hybridní, u nichž je částečně zachována původní grafická podoba, ale v některých rysech, resp. částech jejich tvarů lze zaznamenat adaptaci, např. koncové vokální grafémy už se u nich nevyskytují;
3. tvary plně graficky adaptované (mnohdy dvěma nebo více různými způsoby) na základě počestěné výslovnosti;
4. tvary chybové, tj. takové, jejichž základ studenti zapsali nesprávně, resp. tak, že neodpovídá ani původnímu pravopisu, ani grafické adaptaci dle obvyklých postupů (tj. na základě výslovnosti v češtině, reflektující nezbytné hláskové substituce)³.

Největší počet sloves byl utvořen od následujících anglických základů: *check* (170), *like* (157), *hate* (144), *chill* (138), *feel/feeling* (129), *share* (109), *book* (96), *chat/chatting* (88), *post* (84), *call* (71),

² Tyto tvary lze v češtině považovat za substantiva, neživotná maskulina podléhající deklinaci.

³ I tzv. chybové tvary zařazujeme do našich analýz, neboť svědčí o reálném užívání příslušného slovesného tvaru, byť nesprávně zapsaného (což vypovídá o neznalosti anglického jazyka, ale potvrzuje funkčnost slovesa v češtině).

vibe (70), *google* (68), *fake* (66), *flex* (66), *leave* (61), *swipe* (59), *upgrade* (59), *scroll* (57), *shop/shopping* (55), *spam* (54). K prvním dvaceti nejfrekventovanějším anglickým základům se vztahovalo celkem 1801 výskytů v rozličných tvarech, z nichž bylo 889 (49,36 %) původních, neadaptovaných, 311 (17,27 %) hybridních, 585 (32,48 %) adaptovaných a 16 (0,89 %) chybových. Tato suma představuje celých 41,26 % veškerých zaznamenaných výskytů.

V celém souboru 500 slovesných základů jsme získali celkem 4 365 slovesných tvarů, u nichž je podíl následující: 2 550 (58,42 %) původních, neadaptovaných, 685 (15,69 %) hybridních, 1 076 (24,65 %) adaptovaných a 54 (1,24 %) chybových.

Zaměříme-li se na procentuální podíl prefixálně utvořených sloves, můžeme konstatovat, že z celkového počtu 500 bylo v prefigovaných tvarech zachyceno celkem 125 (25 %) slovesných základů, z toho 16 ze souboru 20 nejfrekventovanějších. Celkem bylo těchto různými předponami odvozených tvarů 448 (10,26 % z celkového počtu 4 365 slovesných tvarů) a z nich 191 (42,63 % z celkového počtu prefigovaných tvarů) odvozených od 20 nejfrekventovanějších základů.

2. Rozdělení prefixálních derivátů do slovesných tříd

Uvedených 125 slovesných základů, u nichž byly zaznamenány prefixální deriváty, lze v rámci uvedených čtyř kategorií podle stupně formální adaptace rozdělit následujícím způsobem:

1. od celkem 60 základů původních, neadaptovaných (z toho 9 mezi 20 nejfrekventovanějšími) bylo odvozeno celkem 194 tvarů (43,30 % z celkového počtu prefigovaných tvarů, z toho 84, tj. 43,98 %, z prefigovaných tvarů mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesy);
– z těchto 194 tvarů bylo 10 (5,15 %) utvořeno v rámci 2. slovesné třídy se sufixem kmene minulého *-nou-*, 155 (79,90 %) v rámci 3. slovesné třídy se sufixem *-ova-* a 29 (14,95 %) v rámci 4. slovesné třídy se sufixem *-i-*;

2. od celkem 27 základů hybridních (z toho 6 mezi 20 nejfrekventovanějšími) bylo odvozeno celkem 74 tvarů (16,52 % z celkového počtu prefigovaných tvarů, z toho 30, tj. 15,71 %, z prefigovaných tvarů mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesy);
- z těchto 74 tvarů byl 1 (1,35 %) utvořen v rámci 2. slovesné třídy se sufixem *-nou-*, 50 (67,57 %) v rámci 3. slovesné třídy se sufixem *-ova-* a 23 (31,08 %) v rámci 4. slovesné třídy se sufixem *-i-*;
3. od celkem 56 základů adaptovaných (z toho 11 mezi 20 nejfrekventovanějšími) bylo odvozeno celkem 173 tvarů (38,62 % z celkového počtu prefigovaných tvarů, z toho 77, tj. 40,31 %, z prefigovaných tvarů mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesy);
- z těchto 173 tvarů bylo 10 (5,78 %) utvořeno v rámci 2. slovesné třídy se sufixem *-nou-*, 131 (75,72 %) v rámci 3. slovesné třídy se sufixem *-ova-* a 32 (18,5 %) v rámci 4. slovesné třídy se sufixem *-i-*;
4. od celkem 6 základů chybových (z toho 1 mezi 20 nejfrekventovanějšími) bylo odvozeno celkem 7 tvarů (1,56 % z celkového počtu prefigovaných tvarů, z toho 2, tj. 1,05 %, z prefigovaných tvarů mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesy);
- z těchto 7 tvarů byl 1 (14,29 %) utvořen v rámci 2. slovesné třídy se sufixem *-nou-* a 6 (85,71 %) v rámci 3. slovesné třídy se sufixem *-ova-*.

Celkově tedy bylo odvozeno v rámci slovesných tříd:

- 2. slovesná třída: 5 (4,55 %⁴) slovesných základů v 22 (4,91 %) prefigovaných tvarech, z toho 2 základy v 11 tvarech mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesnými základy;
- 3. slovesná třída: 86 (78,18 %) slovesných základů v 342 (76,34 %) prefigovaných tvarech, z toho 13 základů ve 142 tvarech mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesnými základy;

⁴ Součet slovesných základů v jednotlivých třídách neodpovídá celkovému počtu 125 a součet procent se nerovná 100, protože některé slovesné tvary se vyskytly ve větším počtu tříd a byly odvozeny více než jednou příponou – viz dále.

- 4. slovesná třída: 33 (30,0 %) slovesných základů v 84 (18,75 %) prefigovaných tvarech, z toho 5 základů v 39 tvarech mezi 20 nejfrekventovanějšími slovesnými základy.

Vyjádríme-li množství prefigovaných slovesných tvarů v rámci jednotlivých tříd procentuálně, zjistíme, že největší podíl byl zaznamenán u 4. slovesné třídy, v níž dosahují prefixální deriváty téměř pětiny (18,58 %) všech nashromážděných slovesných tvarů. V rámci 2. slovesné třídy představují prefigované tvary jen 1,92 % a nejvíce sycená 3. slovesná třída obsahuje jen 12,36 % těchto podob.

3. Výskyt jednotlivých prefixů

Ve výše popsaném výchozím materiálu zahrnujícím celkem 441 prefixálních derivátů jsme zaznamenali slovesa odvozená celkem 14 předponami domácího původu (v závorce vždy s uvedením počtu slovesných základů, od nichž byly deriváty utvořeny): *vy-* (34), *na-* (26), *za-* (20), *po-* (13), *o-* (8), *z-* (7), *od-* (5), *s-/se-* (4), *pro-* (2), *roz-* (2), *pře-* (1), *při-* (1), *do-* (1), *u-* (1). Dále se v materiálu vyskytlo 5 prefixů přejatých: *un-* (5), *re-* (3), *de-* (2), *dis-* (3), *up-* (1), jež lze považovat za součást převzatých tvarů, přestože nelze zcela vyloučit ani prefixaci v českém jazykovém prostředí.

Co se týče konkrétních výskytů, původně české prefixy byly zaznamenány ve 414 případech (93,88 % všech prefixálních derivátů, 9,48 % z celkového množství nashromážděných slovesných tvarů), prefixy přejaté pak v 19 případech (4,31 % všech prefixálních derivátů, 1,05 % celkového souboru). Nejčastějšími předponami domácího původu byly *vy-*, *za-* a *na-*. Další pořadí zaznamenaných předpon udává tabulka č. 1.

Jak je zřejmé z následujících přehledů, v mnohých případech se při užití domácích prefixů jedná o odvozené tvary analogické slovesům domácím, příp. zdomácnělým s předponami stejnými či obdobnými ve stejném či podobném významu.

Tabulka 1. Pořadí zaznamenaných předpon

Prefix	2. třída	3. třída	4. třída	Celkem
VY-	0	118	31	149
ZA-	0	88	12	100
NA-	0	57	8	65
PO-	0	27	14	41
Z-	9	9	12	30
O-	0	12	0	12
OD-	1	4	0	5
S-/SE-	0	3	1	4
PRO-	0	2	0	2
ROZ-	0	2	0	2
DO-	0	1	0	1
PŘE-	0	1	0	1
PŘI-	0	1	0	1
U-	0	1	0	1
Celkem	10	326	78	414

V následujících částech se zaměříme na jednotlivé předpony a slovesa, jež jsou jimi tvořena. Budeme si všimnout jak úrovní adaptace grafické podoby slovesných základů (a počtu výskytů jednotlivých forem ve výchozím jazykovém materiálu), tak příslušnosti ke slovesným třídám, k nimž se slovesa řadí dle připojených tvarotvorných afixů. K jednotlivým slovesům připojujeme původní anglická základová

slova, morfologicko-sémantickou charakteristiku a základní české ekvivalenty prefigovaných tvarů, u méně obvyklých také příklady užití, které u nich studenti uvedli.

U slovesných derivátů budeme sledovat také jejich vidové rozlišení, resp. v souladu s Ološtiakem, Ološtiakovou (2018, s. 38) se zaměříme jak na vidotvorbu z hlediska morfologického, tedy tvoření čistě vidových dvojic pomocí modifikačních morfémů, rozlišujících jen ucelenost – neucelenost děje, tak na slovtvorbu z hlediska lexikologického, tj. tvoření nových lexémů v rámci způsobů slovesného děje pomocí derivačních morfémů. Prefixací se totiž vedle potřeby vyjádření dokonavosti děje často mění i sémantické rysy sloves a prefigovaná slovesa (mající na svém pozadí sloveso nepředponové) vznikají hlavně lexikálně-sémantickou modifikací významu základového slovesa (Martincová a kol. 2005, s. 126, 201). Podle Bláhy (2010, s. 11) je vysoká míra prefixace u sloves motivována především potřebou perfektivizovat vidově nevyhraněná fundující slovesa a souvisí s tendencí uplatňovat v jejich struktuře aglutinační princip spočívající ve vyjádření každého významu monofunkčním morfémem.

3.1. VY-

Nejpočetněji je zastoupená předpona *vy-*, která se ve výchozím jazykovém materiálu vyskytuje u 34 slovesných základů v celkovém počtu 137 prefixálních derivátů, z toho 45 forem se 118 výskytů lze zařadit ke 3. slovesné třídě a 17 forem (31 výskytů) ke 4. slovesné třídě dle úrovní a jednotlivých typů grafické adaptace⁵.

Zařazení sloves ke konjugacním typům 3. nebo 4. slovesné třídy v některých případech koreluje s domácími ekvivalenty prefigovaných perfektivních tvarů se stejnou předponou (*vyhypovat/vyhajpovat* – *vyburcovat*, hovor. *vyhecovat*; *vytriggerovat/vytrigrovat* – *vyprovokovat*; *vycraftit/vykraftit* – *vyrobit*, *vytvořit* (v počítačové hře Mine-

⁵ Např. varianty *vygooglovat* (2), *vygooglit* (12), *vyguglit* (1), *vygúglit* (1) představují celkový počet 16 derivátů, z toho 1 formu a 2 výskytů v rámci 3. slovesné třídy a 3 formy a 14 výskytů v rámci 4. slovesné třídy.

craft); *vyspellovat/vyspelovat – vyhláskovat; vytunit – vyladit, vylepšit* apod.).

Zamýšlíme-li se nad motivací tvoření těchto variant v úzu, přisuzujeme distribuci sufixů, dle nichž jsou slovesa řazena do slovesných tříd, analogii s uvedenými ekvivalenty nebo jinými slovesy. U nekorelujících tvarů může být důvodem i potenciální změna slovesných základů ve smyslu palatalizace, střídání hlásek či jiné alternace, která by zastírala podobu fundujícího slova (viz např. *prank – vyprenčit – vystřelit si z někoho*, srov. také Bláha 2010, s. 13).

Z hlediska sémantického patří podle Štíchy (2018, s. 1067) předpona *vy-* k nejvíce polysémním. Některá ze sloves lze přiřadit k jím definovaným základním typům a jejich podtypům:

a) úspěšné dokonání, završení děje, dosažení něčeho:

- *vybrainit* (2) (od pův. angl. *brain* s významem ‘vymyslet’, např. *Snažím se vybrainit, jak to zítra udělat.*);
- *vycashovat* (1) (angl. *cash* s významem ‘vyrovnat se s někým finančně’, např. *Musím se vycashovat s Nikčou.*);
- *vygooglovat* (2) / *vygooglit* (12) / *vyguglit* (1) / *vygúglit* (1) (angl. *google* s významem ‘najít na Googlu’);
- *vyhealovat* (1) / *vyhilovat* (1) / *vyheelovat* (1) (*se*) (angl. *heal* s významem ‘vyléčit (*se*)’);
- *vyprankovat* (10) / *vyprenkovat* (3) / *vyprenčit* (1) (angl. *prank* s významem ‘napálit někoho’);

b) v přeneseném významu mohou pojmenovávat směr „ven“, také ve smyslu odhalení něčeho:

- *vyfailovat* (1) / *vyfailit* (1) (angl. *fail*⁶ s významy ‘pokazit, neuspět, selhat’, např. *Vyfailovat zkoušku.*);
- *vyghostovat* (4) (angl. *ghost* s významy ‘ignorovat někoho, přerušit kontakt’, např. *Můj přítel mě totally vyghostoval.*);
- *vylootit* (2) / *vylútit* (1) (angl. *loot* s významem ‘vykrást’, např. *Vylootíme místnost a jdeme dál.*);

- *vyoutovat* (6) / *vyautovat* (2) (*se*)⁷ (angl. *out* s významem ‘zveřejnit svou sexuální orientaci’, např. *Pavel se dneska vyoutoval jako bisexuál.*);
- *vyphotoshopovat* (1) / *vyfotoshopovat* (1) (angl. *photoshop* s významem ‘upravit foto’);

c) označují manipulaci s objektem nebo jeho modifikaci:

- *vybartrovat* (1) (angl. *barter* s významy ‘uzavřít směnný obchod, vyměnit’);
- *vyblendit* (1) (angl. *blend* s významem ‘vybarvit rozmazáním stínů’);
- *vycraftit* (1) / *vykraftit* (1) (angl. *craft* s významy ‘vytvořit, vyrobit’);
- *vydealovat* (2) / *vydilovat* (1) / *vydýlovat* (1) (angl. *deal* s významy ‘domluvit (*se*), dohodnout (*se*)’);
- *vyeditovat* (1) (angl. *edit* s významem ‘upravit’, např. *Musím to video ještě vyeditovat.*);
- *vychangeovat* (1) / *vychangovat* (2) / *vyčenzovat* (3) (angl. *change* s významem ‘vyměnit’);
- *vypolishovat* (1) (angl. *polish* s významy ‘vyladit, doladit’, např. *Tu prezentaci jsem musel vypolishovat.*);
- *vyrenderovat* (2) (angl. *render* s významem ‘upravit video’);
- *vysprejovat* (1) (angl. *spray* s významem ‘vystříkat’, např. *vysprejovali tunel.*);
- *vystylovat* (4) / *vystajlovat* (2) (*se*) (angl. *style* s významy ‘upravit, ozdobit’);
- *vytrádovat* (1) / *vytrejdvat* (2) / *vytrádit* (1) / *vytrejdit* (1) (angl. *trade* s významem ‘vyměnit’);
- *vytunit* (2) (angl. *tune* s významy ‘vyladit, vylepšit’, např. *Vytuň to auto novým výfukem.*);

d) vynětí objektu z celku:

- *vyscreenovat* (5) / *vyskrínovat* (3) / *vyskrýnovat* (1) (angl. *screen* s významem ‘pořídí snímek obrazovky’, např. *Vyscreenuju si text z dokumentu.*);
- *vyscreenshotovat* (2) (angl. *screenshot* s významem ‘pořídí snímek obrazovky’);
- *vyspellovat* (1) / *vyspelovat* (1) (angl. *spell* s významem ‘vyhláskovat’);

⁶ I původní anglický tvar lze vnímat jako perfektivní.

⁷ Součástí některých tvarů je reflexivní morfém *se*, který ovšem nikoli ve všech případech koreluje s užitím obdobného morfému u českého ekvivalentu.

e) funkce intenzifikace, značné míry aktivity, vedoucí příp. k pocitu uspokojení:

- *vydisovat* (1) (angl. *diss* s významy ‘vysmát se, urazit’, např. *Chudáka vydisoval.*);
- *vyflamit* (1) (angl. *flame* s významy ‘vynadat, urazit někoho’);
- *vyfuckovat* (3) / *vyfakovat* (5) (angl. *fuck* s významy ‘poslat někoho do háje, nevyhovět’);
- *vyhypovat* (5) / *vyhajpovat* (3) (angl. *hype* s významy ‘vyburcovat, nabudit’, např. *Výhypovali jsme ho, aby skočil s padákem.*);
- *vychillovat* (7) / *vychilovat* (2) / *vyčilovat* (2) (*se*) (angl. *chill* s významy ‘odpočinout si, vydechnout si’, např. *Můžeme jít do parku a tam se vychillovat.*);
- *vyragovat* (1) (angl. *rage* s významem ‘naštvat někoho’, např. *Vyragoval ho tak, že rozmlátil klávesnici.*);
- *vyrektit* (1) (angl. *wrecked* s významem ‘zničit’, např. *Učitelka nás testem vyrektila.*);
- *vytriggerovat* (1) / *vytrigrovat* (4) (angl. *trigger* s významem ‘vyprovokovat’, např. *Vytrigrovali ho, aby zuřil.*);
- *vytryhardit* (1) (angl. *try hard* s významem ‘zvládnout (po velkém úsilí)’, např. *Ten to zase vytryhardil sám!*).

3.2. NA-

Druhou nejpočetněji zastoupenou je předpona *na-*, která se ve výchozím jazykovém materiálu vyskytuje u 26 slovesných základů v celkovém počtu 65 prefixálních derivátů, z toho 28 forem (57 výskytů) v rámci 3. slovesné třídy a 8 forem (8 výskytů) v rámci 4. slovesné třídy. Korelujícími domácimi nebo staršími převzatými ekvivalenty prefigovaných perfektivních tvarů jsou např. *nafakeovat/nafejkovat* – *nasimulovat*; *nahypovat/nahajpovat* – *vyburcovat*, *hovor. nahecovat*; *nascanovat/naskenovat/nascannovat* – *nakopírovat*; *namakeupovat/namejkapovat (se)* – *namalovat (se)*; *natimovat* – *načasovat, naplánovat*; *nafarmit* – *nahospodařit, našetřit*; *naboostit* – *nabudit*.

Po stránce významové u nich pozorujeme následující významové kategorie (Štícha a kol. 2018, s. 1037–1039; Martincová a kol. 2005, s. 128; Svobodová 2007, s. 73):

a) směřování určitým směrem, resp. dovnitř něčeho:

- *nachargovat* (1) (od pův. angl. *charge* s významem ‘nabít’, např. *Musím si nachargovat mobil.*);
- *nainstalovat* (2) (angl. *install* s významy ‘nahrát, umístit’, např. *Nainstaluj si tu aplikaci!*);
- *nalinkovat* (1) (angl. *link* s významy ‘napojit, propojit’);
- *نالogovat* (1) (*se*) (angl. *log (in)* s významy ‘přihlásit (*se*), připojit (*se*)’, např. *Jdu se nalogovat do hry.*);
- *naportit* (1) (*se*) (angl. *port* s významem ‘použít teleport’ a nejbližším ekvivalentem ‘napojit (*se*)’);
- *naskrolovat* (1) (angl. *scroll* s významem ‘posunout obrazovku dolů’);
- *nazůmovat* (1) (angl. *zoom* s významy ‘zvětšit, přiblížit’, např. *Nazůmuj to, abychom to viděli.*);

b) uvedení objektu do žádoucího stavu, manipulace s ním:

- *nabaitit* (1) / *nabejtit* (1) (angl. *bait* s významy ‘nachytat, napálit’, např. *Pokus se ho nabaitit.*);
- *naboostit* (1) (angl. *boost* s významy ‘povzbudit, nakopnout’, např. *To mě naboostilo.*);
- *nakonfigurovat* (1) (angl. *configure* s významem ‘nastavit’, např. *Musím to nakonfigurovat.*);
- *nascanovat* (2) / *naskenovat* (3) / *nascannovat* (1) (angl. *scan* s významem ‘udělat elektronickou kopii’);
- *nastylovat* (5) / *nastajlovat* (3) (*se*) (angl. *style* s významy ‘upravit, nazdobit’);
- *navajbovat* (1) (angl. *vibe* s významem ‘naladit se’, např. *Ta jeho nová písnička mě pořádně navajbovala.*);

c) opatření něčeho něčím, zaměření děje na povrch něčeho:

- *nadizajnovat* (1) (angl. *design* s významy ‘navrhnout, naplánovat’);
- *nafeedovat* (1) / *nafeedit* (1) / *nafeidovat* (1) (*se*) (angl. *feed* s významy ‘nakrmit, nasytit’);
- *namakeupovat* (1) / *namejkapovat* (1) (angl. *make-up, makeup* s významem ‘nanést make-up’);

- *naprajmerovat* (1) / *naprajmovat* (1) (angl. *prime/primer* s významem ‘nanést podkladovou bázi’, např. *Musím si naprajmovat pleť předtím, než použiji make-up.*);

d) dosažení (žádoucího) výsledku, vytvoření něčeho:

- *nafakeovat* (1) / *nafejkovat* (8) (angl. *fake* s významy ‘nahrát, nasimulovat’, např. *Jirka nafejkoval nemoc, aby nemusel do školy.*);
- *nafarmit* (1) (angl. *farm* s významy ‘nahospodařit, nahrát’, např. *Snažila jsem se nafarmit co nejvíce bodů.*);
- *nahypovat* (3) / *nahajpovat* (2) / *nahajpit* (1) (angl. *hype* s významy ‘vyburcovat, nabudit’);
- *nacheatovat* (1) (angl. *cheat* s významem ‘získat podvodem’);
- *najabeitit* (1) (angl. *jab* s významy ‘ošálit, napálit’, např. *Ty jsi ho dobře najabeitil.*);

e) komplexnost děje s důrazem na jeho završení, naplnění aktivity:

- *nabriefovat* (1) (od pův. angl. *brief* s významem ‘podat stručné informace’);
- *nastudovat*⁸ (1) (angl. *study* s významem ‘naučit se’);
- *našérovat* (2) (angl. *share* s významem ‘nasdílet’, např. *Našéruj mi tu obrazovku.*);
- *natimovat* (1) (angl. *time* s významy ‘načasovat, naplánovat’, např. *Ti učitelé si ty testy teda natimovali.*).

3.3. ZA-

U 21 slovesných základů jsme se ve výchozím jazykovém materiálu setkali s prefixem *za-*. Vyskytují se však velmi početně, celkem se jedná o 100 prefixálních derivátů, z toho 19 forem (88 derivátů) v rámci 3. slovesné třídy a 7 forem (12 výskytů) v rámci 4. slovesné třídy. Korelujícími domácími nebo staršími převzatými ekvivalenty

⁸ Sloveso *nastudovat*, podobně jako dále uvedená *zablokovat*, *zkontrolovat*, *dehonestovat* a další jsou typickými příklady sloves odvozených od „evropských kulturních“ základů, jež jsou v češtině užívány již po desetiletí či staletí, ale aktuální vliv angličtiny na jejich užívání mladou generací nelze vyloučit a výsledky výzkumu ukazují, že studenti je považují za anglicismy, resp. vnímají přímý vliv angličtiny na jejich aktuální užívání.

prefigovaných perfektivních tvarů jsou např. *zabookovat/zabukovat/zabůkovat* – *zarezervovat, zamluvit; zařflexit* – *pochlubit se*, hovor. *zařrařit; zabordit (si)* – *zajezdit (si)*.

Pokud jde o významy derivátů, lze slovesům odvozeným touto předponou přisuzovat významy dle Štíchy (2018, s. 1072–1074) a Martincové a kol. (2005, s. 125):

a) uzavření nebo zaplnění prostoru nebo objektu, opatření něčeho něčím:

- *zabanovat* (4) (od pův. angl. *ban* s významem ‘zakázat’, např. *Zabanovali mi účet.*);
- *zablokovat* (1) (angl. *block* s významem ‘zastavit’);
- *zabookovat* (42) / *zabukovat* (14) / *zabůkovat* (1)⁹ (angl. *book* s významy ‘zarezervovat, zamluvit’);
- *zabugovat* (6) (angl. *bug* s významem ‘poškodit, zničit PC hru’);
- *zaspamovat* (5) (angl. *spam* s významem ‘zahltit elektronický prostor, resp. někoho v něm’, např. *Zaspamovat někoho zprávami.*);
- *zatejppovat* (1) (angl. *tape* s významem ‘zalepit’);

b) činnost intenzivně zaměřená na předmět zájmu:

- *zasheerovat* (1) (angl. *share* s významy ‘sdílet, poslat’, např. *Zasheruješ mi to prosím?*);
- *zazoomovat* (3) (angl. *zoom* s významy ‘zvětšit, přiblížit’, např. *Zazoomuj mi na tu fotku.*);

c) aktivita přinášející uspokojení:

- *zařflexit* (5) (angl. *flex* s významy ‘pochlubit se, předvést se’, např. *Milan ted’ zařflexil před Mirkem.*);
- *zachillovat* (1) (*si*) (angl. *chill* s významy ‘odpočinout si, zalenošit si’);

d) projevy chování nebo profesní, sportovní, hudební atd. činnosti:

- *zadžezovat* (1) (*si*) (angl. *jazz* s významem ‘zahrát (si) jazz’, např. *Zajdu si zadžezovat do klubu.*);
- *zařejlit* (1) (angl. *fail* s významy ‘zkazit, pokazit, selhat’);

⁹ Jediné sloveso z celého souboru, u jehož prefigovaných podob odvozených jedinou předponou *za-* bylo zaznamenáno více výskytů (57) oproti variantám bez předpony (39).

- *zagejmovat* (1) / *zagejmit* (2) / *zagamesit* (2) (*si*) (angl. *game/games* s významem ‘zahrát (si) hry na PC’);
- *zakempit* (1) (angl. *camp* s významy ‘tábořit, slang. ‘zůstat na místě’, hovor. ‘zůstat někde trčet’);
- *zarunovat* (2) (*si*) (angl. *run* s významem ‘zaběhat si’, např. *Včera večer jsem si byla zarunovat.*);
- *zaskórovat* (2) (angl. *score* s významem ‘dosáhnout bodu, branky’);
- *zasongovat* (1) (*si*)¹⁰ (angl. *song* s významem ‘zazpívat (si)’, např. *Pojďme si zasongovat mou oblíbenou songu.*);
- *zašopovat* (1) (*si*) (angl. *shop* s významem ‘zajít (si) na nákupy’, např. *Dnes mám chuť jít si zašopovat.*).

e) sportovní činnost s významem užívat něčeho k dané činnosti jako jejího prostředku:

- *zabordit* (1) (*si*) (angl. *board* s významem ‘zaježdit si na snowboardu’);
- *zaskejtovat* (1) (*si*) (angl. *skate* s významem ‘zaježdit si na skateboardu’);
- *zasurfovat* (2) (*si*) (angl. *surf* s významy ‘1. strávit čas na internetu, 2. zaježdit si na surfu’).

3.4. PO-

Od celkem 12 základů jsou ve výchozím jazykovém materiálu odvozená slovesa předponou *po-*. Vyskytují se v celkovém počtu 41 prefixálních derivátů, z toho 9 forem (27 výskytů) v rámci 3. slovesné třídy a 9 forem (14 výskytů) v rámci 4. slovesné třídy.

Specifikem tohoto prefixu je možnost jeho chápání imperfektivního, např. u sloves *pochillovat*, *posharovat*/*pošérovat*/*pošerovat*/*posheerovat*, *pofeelit*/*pofelit*, *potradovat*/*potradit*/*potrejdít*, *po-flexit*, *pochatovat*, *pogooglit*, *potryhardit*, *pocheatit*, *potrolit*, *postrečovat*.

Po stránce sémantické vyjadřují slovesa zejména následující významy:

¹⁰ U sloves s prefixem *za-* registrujeme opakované užití reflexivního morfému *si* obdobně jako u domácích ekvivalentů.

a) nízkou intenzitu děje:

- *pogooglit* (1) (od pův. angl. *google* s významem ‘pohledat něco na Googlu’);
- *pocheatit* (1) (angl. *cheat* s významem ‘podvést, získat podvodem’, např. *To se nebudu učit, určitě to pocheatím.*);
- *potagovat* (1) (angl. *tag* s významy ‘označit, popsat’, např. *Potagoval celou stěnu.*);
- *potradovat* (2) / *potradit* (1) / *potrejdít* (1) (angl. *trade* s významy ‘vyměnit’);
- *potrolit* (1) (angl. *troll* s významy ‘poškádlit, pozlobit’);
- *potryhardit* (1) (angl. *try hard* s významy ‘vynasnažit se, zvládnout (po velkém úsilí)’);

b) intenzitu děje vedoucí k uspokojení:

- *pofeelit* (1) / *pofelit* (1) (angl. *feel* s významy ‘pomět se, užít si’, např. *Pofelím si u vína.*);
- *po-flexit* (6) (angl. *flex* s významem ‘pochlubit se’, např. *Poflexím s novým autem před kamarády.*);
- *pochatovat* (1) (angl. *chat* s významem ‘popovídat si“ na sociální síti’);
- *pochillovat* (11) (angl. *chill* s významy ‘odpočinout si, oddychnout si’);
- *posharovat* (5) / *pošérovat* (4) / *pošerovat* (1) / *posheerovat* (1) (angl. *share* s významy ‘sdílet, podělit se’, např. *Mám hlad, nechceš posharovat svačinu?*);
- *postrečovat* (1) (angl. *stretch* s významem ‘protáhnout se’).

3.5. O-

U 8 slovesných základů jsme se ve výchozím jazykovém materiálu setkali s prefixem *o-*. Jedná se o celkový počet 37 prefixálních derivátů ve 12 formách v rámci 3. slovesné třídy. Korelujícími domácími ekvivalenty prefigovaných perfektivních tvarů jsou např. *oscanovat* – *okopírovat* nebo *ogradovat* – *oznámkovat*.

Z hlediska významového vyjadřují mimo jiné (Štícha a kol. 2018, s. 1039–1041):

a) činnost obklopující nebo pokrývající objekt, činnost podle vzoru:

- *olabelovat* (1) / *olejblovat* (1) (od pův. angl. *label* s významem ‘onálepkovat’);

- *oscanovat* (1) / *oskenovat* (2) (angl. *scan* s významem ‘okopírovat’);
- *otagovat* (1) (angl. *tag* s významy ‘označit, popsat’, např. *Otagovala jsem ho na fotce.*);
- *otoastovat* (2) (angl. *toast* s významem ‘opéct’);

b) činnost kontrolní, hodnotící:

- *ogradovat* (1) (angl. *grade* s významem ‘ohodnotit, oznámkovat’, např. *Učitel ogradoval testy.*);
- *ocheckovat* (1) / *očekovat* (6) (angl. *check* s významy ‘ověřit, zkontrolovat’, např. *Očekuju, jak se tam jede.*);
- *olikovat* (4) / *olajkovat* (16) (angl. *like* s významem ‘pozitivně ohodnotit’);
- *oratovat* (1) (angl. *rate* s významem ‘ohodnotit’, např. *Chystám se oratovat jejich služby.*);

3.6. Z-

Od celkem 7 základů jsou ve výchozím jazykovém materiálu odvozená slovesa předponou *z-*. Vyskytují se v celkovém počtu 30 prefixálních derivátů, z toho 3 formy (9 výskytů) v rámci 2. slovesné třídy, 7 forem (9 výskytů) v rámci 3. slovesné třídy a 4 formy (12 výskytů) v rámci 4. slovesné třídy. Korelujícími domácími ekvivalenty prefigovaných perfektivních tvarů mohou být např. *zhatit/zhejtít* – *zošklivit*; *zroastit/zroustit* – *zesměšnit*. Význam předpony vnímáme jako primárně, čistě vidový, např.

- *zchecknout* (1) / *zcheknout* (1) / *zchekovat* (1) / *zčeknout* (7) / *zčekovat* (1) (od pův. angl. *check* s významy ‘zkontrolovat, ověřit’);
- *zinflucovat* (1) (angl. *influence* s významy ‘inspirovat, ovlivnit’);
- *zkontrolovat* (1) (angl. *control* s významem ‘provést kontrolu’);
- *zmeněžovat* (1) (angl. *manage* s významem ‘zařídít’);

U některých slov může prefix podporovat negativní konotaci:

- *zdisovat* (2) (angl. *diss* s významy ‘vysmát se, zesměšnit’);
- *zhatit*¹¹ (2) / *zhejtovat* (2) / *zhejtít* (8) (angl. *hate* s významem ‘negativně komentovat’, např. *Klára mi zhejtíla příspěvek.*);

¹¹ Homografický tvar s domácím slovesem.

- *zroastit* (1) / *zroustit* (1) (angl. *roast* s významy ‘zkritizovat, zesměšnit’, např. *Celý internet ho zroastil za to, jak se zachoval.*);

3.7. OD-

Celkem 5 slovesných derivátů je ve výchozím jazykovém materiálu odvozeno předponou *od-*, jedno řadíme ke 2. slovesné třídě, ostatní ke 3. slovesné třídě.

Po stránce sémantické nacházíme u všech derivátů význam směřový (Šimandl 2016, s. 415), příp. také ve smyslu počáteční či finální fáze aktivity:

- *odfaxovat* (1) (od pův. angl. *fax* s významem ‘odeslat fax’);
- *odfollownout* (1) (angl. *follow* s významem ‘přestat někoho sledovat na sociální síti’);
- *odinstalovat* (1) (angl. *install* s významem ‘odstranit instalaci’);
- *odmeilovat* (1) (angl. *mail* s významem ‘odeslat e-mail’);
- *odstartovat* (1) (angl. *start* s významy ‘provést start, zahájit’).

3.8. S-/SE-

Celkem 4 slovesné deriváty byly odvozeny předponou *s-/se-*, z toho tři náleží ke 3. slovesné třídě a jeden ke 4. slovesné třídě.

Z hlediska významového všechna vyjadřují spojení (*se*) v celek (Štícha a kol. 2018, s. 1062):

- *sfarmit* (1) (od pův. angl. *farm* s významy ‘shromáždit, nahospodařit’);
- *smixovat* (1) (angl. *mix* s významy ‘smísit, smíchat’);
- *spakovat*¹² (1) (*se*) (angl. *pack*, ale pravděpodobněji od germanismu *packen*¹³ s významem ‘sbalit’);
- *sesumírovat* (1) (od pův. něm. *summieren* s významem ‘dát dohromady, shrnout, sečíst’, možný vliv angl. *sum(marize)*).

¹² Slovesa *spakovat se*, *sesumírovat* a *rozfajrovat* jsou typickými příklady sloves odvozených v češtině od základů německých, jež však mladá generace užívá pod vlivem angličtiny, kde jsou tato verba užívána ve stejných základních významech jako v angličtině.

¹³ *Packen – balit, Pack – balík, ranec*, 19. st. (Rejzek 2015).

3.9. PRO-

Dvě slovesa byla v rámci 3. slovesné třídy odvozena předponou *pro-*. Nacházíme u nich význam provedení aktivity naskrz, úplně (Svobodová 2007, s. 74):

– *proshakovat* (1) (od pův. angl. *shake* s významem ‘protřepat’);

a význam rezultativně negativní (Štícha a kol. 2018, s. 1050–1051):

– *progamblovat* (1) (angl. *gamble* s významem ‘prohrát’).

3.10. ROZ-

Dvě slovesa byla v rámci 3. slovesné třídy odvozena předponou *roz-*. Z hlediska sémantického vyjadřují:

a) prostorový význam – pohyb směřující do více stran v prostoru:

– *rozmixovat* (1) (od pův. angl. *mix* s významy ‘rozdrtit, rozmělnit’);

b) dosažení náležitě intenzity děje (Štícha a kol. 2018, s. 1059–1060):

– *rozfajrovat* (1) (z pův. germanismu *feuern*, příp. také angl. *fire* s významy ‘rozpálit, roztopit’).

3.11. DO-, PŘE-, PŘI-, U-

Čtyři slovesa jsme zaznamenali s jediným výskytem u čtyř různých prefixů (*do-*, *pře-*, *při-*, *u-*), všechna odvozená v rámci 3. slovesné třídy.

Jedná se u nich o následující typy významů (Svobodová 2007, s. 73, 75; Šimandl 2016, s. 509, 585):

a) dodatečnou aktivitu nebo její dokončení:

– *dostajlovat* (1) (od pův. angl. *style* s významy ‘upravit, dozdobit’);

b) vyjádření nadmíry:

– *přehaypovat* (1) (od pův. angl. *hype* s významem ‘přemotivovat’);

c) přiblížit se k něčemu:

– *přizoomovat* (1) (od pův. angl. *zoom* s významy ‘zvětšit, přiblížit, zaměřit’);

d) vytvoření nějakého produktu:

– *ugrilovat* (1) (od pův. angl. *grill* s významem ‘upéct jídlo na grillu’).

3.12. Přejaté prefixy: UN-, DIS-, RE-, DE-, UP-

Z přejatých prefixů, jež byly s největší pravděpodobností převzaty v daném významu zároveň s cizojazyčnými slovesnými základy, se nejčastěji uplatňuje předpona *un-* (jednou ve formálně adaptované podobě *an-*), již byla v rámci 2. slovesné třídy odvozena slovesa od dvou slovesných základů:

– *unlocknout* (1) / *unlokout* (1) (od pův. angl. *unlock* s významem ‘odemknout’, např. *Unlockni ten telefon.*);

– *unfolownout* (2) / *anfolounout* (1) (angl. *unfollow* s významem ‘přestat někoho sledovat na sociální síti’).

Z hlediska sémantického jde u všech o vyjádření negace jako součást přejatého tvaru, podobně jako je tomu u tří sloves odvozených předponou *dis-*:

– *diskonektout* (1) (od pův. angl. *disconnect* s významem ‘odpojit’);

– *dislajkovat* (1) (angl. *dislike* s významy ‘nelíbit se, negativně hodnotit’);

– *disrespektit* (1) (angl. *disrespect* s významem ‘nevážit si, nerespektovat’, např. *Může mě ten člověk přestat disrespektit?*).

Od tří základů byla odvozena slovesa předponou *re-*, vyskytující se v celkovém počtu 8 prefixálních derivátů. Slovesa ve 2. třídě jsou perfektivní (*repostnout*, *retweetnout*, *refilnout/refilnout*), ve 3. třídě imperfektivní (prefix nemění vid základového slovesa – *repostovat*, *retweetovat*). Z hlediska sémantického jde u všech tří o význam opětnosti (Šimandl 2016, s. 525):

– *repostovat* (1) / *repostnout* (2) (od pův. angl. *repost* s významy ‘opakovaně zveřejňovat příspěvky na sociálních sítích’);

– *retweetovat* (2) / *retweetnout* (1) (angl. *retweet* s významem ‘opakovaně zveřejňovat příspěvek na Twitteru’);

– *refilnout* (1) / *refilnout* (1) (angl. *refill* s významy ‘doplnit, dolít’, např. *Refilnu si vodu.*).

Dvě slovesa byla odvozena předponou *de-* a prefix vyjadřuje opačný význam slovesa bez předpony:

- *dehonestovat* (1) (od pův. angl. *dehonest* s významem ‘ponižovat’);
- *deobfuskovat* (1) (angl. *deobfuscate* s významy ‘zamlžit, znejasnit’, např. *Hackeři deobfuskovali kód.*).

Jedno sloveso bylo odvozeno předponou *up-* s významem zvýšení úrovně:

- *upvotovat* (1) (od pův. angl. *upvote* s významem ‘pozitivně hodnotit’).

4. Shrnutí výskytu prefigovaných tvarů

Z hlediska zařazení ke slovesným třídám a perfektivity, resp. imperfektivity lze považovat všechny prefigované tvary řazené do 3. a 4. třídy za perfektivní s výjimkou sloves odvozených předponou *po-* a přejatých *re-*, *dis-* a *de-*. Slovesa řazená ke 2. slovesné třídě jsou všechna perfektivní (což ovšem platí i o jejich tvarech neprefigovaných).

Formální složka prefigovaných derivátů a jejich zařazení do jednotlivých slovesných tříd může sloužit také k rozlišení stylové a komunikační příznakovosti sloves. Zejména u dvojic, resp. skupin typu *vyprankovat/vyprenkovat – vyprenčit, vyfailovat – vyfailit, nahypovat/nahajpovat – nahajpit* apod. lze uvažovat o příznaku expresivity a typického užívání v neformálních mluvených projevech u tvarů využívajících kmenotvorných formantů *-i-* nebo *-nou-*, zatímco jejich protějšky se sufixem *-ova-* se mohou jevit jako v tomto smyslu bezpříznakové, neboť k tomuto konjugačnímu paradigmatu se slovesa cizího původu zařazují téměř univerzálně a jeho produktivita se jeví jako zdaleka nejvyšší (Martincová a kol. 2005, s. 121, 201; Bláha 2010, s. 13).

U následujících 16 přejatých slovesných základů jsme zaznamenali více než jeden typ prefixu:

- *diss* – *zdissovat, vydisovat*;
- *fail* – *vyfailovat/vyfailit, zafejlit*;
- *farm* – *nafarmit, sfarmit*;

- *flex* – *zaflexit, poflexit*;
- *google* – *vygooglovat/vygooglit/vyguglit/vygúglit, pogooglit*;
- *hype* – *vyhypovat/vyhajpovat, nahypovat/nahajpovat/nahajpit, přehajpovat*;
- *cheat* – *nacheatovat, pocheatit*;
- *check* – *zchecknout/zchecknout/zcheckovat/zčeknout/zčekovat, ocheckovat/očekovat*;
- *chill* – *vychillovat/vychilovat/vyčilovat, zachillovat, pochillovat*;
- *install* – *nainstalovat, odinstalovat*;
- *scan* – *nascanovat/naskenovat/nascannovat, oscanovat/oskenovat*;
- *share* – *našérovat, posharovat/pošérovat/pošerovat/posheerovat, zasheerovat*;
- *style* – *nastylovat/nastajlovat, vystylovat/vystajlovat, dostajlovat*;
- *trade* – *vytradovat/vytrazit/vytřejdovat/vytřejdit, potřejdit*;
- *try hard* – *vytryhardit, potryhardit*;
- *zoom* – *zazoomovat, přizoomovat, nazúmovat*.

Většinou se jedná o výskyt derivátů tvořených dvěma předponami s významy sloves podobnými, ale např. u dvojic typu *nacheatovat – pocheatit, nainstalovat – odinstalovat, vytryhardit – potryhardit* se významy liší. U celkem 5 slovesných základů (*hype, chill, share, style, zoom*) se setkáváme s derivacemi třemi rozdílnými prefixy dodávajícími vzájemně odlišné významy i odvozeným slovesům.

5. Závěr

Výzkum realizovaný mezi studenty Pedagogické fakulty Ostravské univerzity ukázal, že slovesa utvořená od anglicismů většinou zachovávají původní grafický tvar anglického základu (58 %) a frekventovaně se vyskytují také deriváty od základů graficky adaptovaných (25 %). Hybridní psanou podobu jsme zaznamenali u 16 % a chybný zápis u 1 % sloves. Z celkového počtu 500 sloves byly u 25 % zachyceny prefigované tvary v celkovém počtu 441 derivátů, jež byly následně rozříděny jak dle míry grafické adaptace, tak podle řazení ke slovesným třídám na základě připojených kmenotvorných sufixů. Ta-

to analýza ukázala, že nejvyšší podíl prefigovaných slovesných tvarů byl zaznamenán u 4. slovesné třídy, kde představuje 19 % všech slovesných tvarů. U 2. slovesné třídy reprezentují prefigované tvary 2 % a u 3. slovesné třídy, celkově v jazykovém materiálu nejpočetněji zastoupené, se objevuje jen 12 % těchto podob.

Pokud jde o jednotlivé prefixy, zachytili jsme v jazykovém materiálu celkem 14 předpon domácího původu a 5 přejatých, vyskytujících se pravděpodobně jako součást původních cizojazyčných odvozovacích základů. Slovesa odvozená těmito předponami pak byla roztríděna dle frekvence (nejčastějšími byly *vy-*, *za-* a *na-*), příslušnosti ke slovesným třídám a sémantického významu a byly k nim připojeny původní přejaté základy, české ekvivalenty a mnohdy také příklady užití.

Jak je z uvedených přehledů patrné, předponové odvozování sloves s přejatými základy předponami domácího původu je v jazyce současné mladé generace velmi frekventované a slouží jak k tvoření explicitně dokonavých protějšků vidově vágních sloves, tak k sémantickým modifikacím.

Po stránce významových odstínění motivovaných prefixální derivací nacházíme tvary analogické slovesům domácím, jež jsou zřejmě užívány nejčastěji za účelem jazykové aktualizace, ve snaze o neotřetlost vyjadřování apod. Mnohdy se ale jedná o výrazy zcela odlišné, u nichž ekvivalentní domácí prostředky absentují a jež prokazují funkčnost tohoto typu derivátů i u přejímek rozšířených zatím v omezené míře.

Literatura

- Bláha O., 2010, *Slovesné neologismy v češtině*. Bohemica Olomucensia 3, s. 10–16.
- Komárek M. a kol. 1986, *Mluvnice češtiny 2*. Praha: Academia.
- Martincová O. a kol., 2005, *Neologismy v dnešní češtině*. Praha: Academia.
- Ološtiak M., Ološtiaková L., 2018, *Morfematika a slovo tvorba slovenčiny*. Prešov: FF PU v Prešove.
- Rejzek J., 2015, *Český etymologický slovník*. Praha: LEDA.

- Rusínová Z., 2001, *Slovesné neologismy a problém vidu*. In: *Český jazyk a literatura na sklonku XX. století*. Walbrzych–Ostrava: PWSZ, OU, s. 219–225.
- Svobodová D., 2007, *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: PdF OU.
- Šimandl J. (ed.), 2016, *Slovník afixů užívaných v češtině*. Praha: Karolinum.
- Štícha F. a kol., 2018, *Velká akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia.